

DOI: 10.58423/2786-6742/2025-10-591-610

УДК 657.446:34:338.43.02

Людмила ЯЛОВЕГА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет,
Полтава, Україна

ORCID ID: [0000-0002-5351-545X](https://orcid.org/0000-0002-5351-545X)

Scopus Author ID: [57210847041](https://orcid.org/57210847041)

e-mail: uluanchenko@ukr.net

(Corresponding author)

Світлана ТЮТЮННИК

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет,
Полтава, Україна

ORCID ID [0000-0002-9820-9229](https://orcid.org/0000-0002-9820-9229)

Scopus Author ID: [57224334385](https://orcid.org/57224334385)

Марина ЄРМОЛАЄВА

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет,
Полтава, Україна

ORCID ID [0000-0003-0469-0435](https://orcid.org/0000-0003-0469-0435)

Scopus Author ID: [57210844419](https://orcid.org/57210844419)

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА ПОДАТКОВО-ОБЛІКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ ЧЛЕНІВ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ У РОЗПОДІЛІ ПРИБУТКУ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИЧНА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ

Анотація. Сучасна система оподаткування та бухгалтерського обліку в аграрному секторі України зумовлює необхідність комплексного вивчення особливостей функціонування фермерських господарств як специфічної організаційно-правової форми господарювання, що поєднує риси приватного підприємництва та внутрішньосімейної участі в управлінні. Предметом дослідження виступає система оподаткування та бухгалтерського обліку діяльності фермерських господарств в умовах сучасних економічних трансформацій. Метою роботи є виявлення проблем нормативно-правового регулювання, облікового відображення та оподаткування доходів членів фермерських господарств, а також обґрунтування напрямів їх удосконалення. Методологічну основу становлять методи аналізу та синтезу, порівняльно-правового дослідження, узагальнення наукових напрацювань і практичного досвіду, а також

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

економіко-правового моделювання, що дає змогу оцінити ефективність облікових та податкових процедур. Результати дослідження свідчать, що відсутність уніфікованого підходу до класифікації доходів членів фермерських господарств, складність визначення бази нарахування єдиного соціального внеску для осіб без статусу найманих працівників, недосконалість документального оформлення господарських операцій та процедур податкового адміністрування створюють ризики порушень, знижують прозорість фінансової звітності та ускладнюють ефективне управління ресурсами. Запропоновано напрями удосконалення, з-поміж яких – упровадження сучасних методик бухгалтерського обліку, оптимізація податкових процедур, цифровізація облікових процесів, а також інтеграція принципів ESG (екологічних, соціальних та управлінських орієнтирів) у практику аграрного підприємництва. Отримані результати можуть бути використані у діяльності фермерських господарств і аграрних підприємств, органами податкового адміністрування та під час розроблення методичних рекомендацій. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності управління, мінімізації податкових ризиків та забезпеченню стійкого розвитку сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: фермерські господарства, оподаткування доходів, бухгалтерський облік, єдиний соціальний внесок, податкове законодавство, аграрний сектор, ESG.

JEL Classification: Q01, Q14, Q18, M41, H25

Absztrakt. A modern ukrajnai agrárszektor adózási és számviteli rendszere szükségessé teszi a gazdasági átalakulások körülményei között a gazdálkodó családi farmok működésének komplex vizsgálatát, mint sajátos jogi-szervezeti formát, amely ötvözi a magánvállalkozás jellemzőit a családon belüli irányítási részvétellel. A kutatás tárgyát a családi farmok adózási és számviteli rendszere képezi a mai gazdasági transzformációk kontextusában. A munka célja a normatív-jogi szabályozás, a számviteli elszámolás és a gazdasági társulás tagjai jövedelmének adóztatása során felmerülő problémák feltárása, valamint azok fejlesztési irányainak megalapozása. A módszertani alapot az elemzés és szintézis, az összehasonlító jogi kutatás, a tudományos eredmények és gyakorlati tapasztalatok szintézise, valamint a gazdasági-jogi modellezés képezi, amely lehetővé teszi a számviteli és adózási eljárások hatékonyságának értékelését. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy az egységes megközelítés hiánya a gazdálkodó családi farmok tagjai jövedelmének osztályozásában, a társadalombiztosítási járulék számítási alapjának meghatározási nehézségei nem munkaviszonyban álló személyek esetében, a gazdasági műveletek dokumentálásának és az adóigazgatási eljárásoknak a tökéletlensége kockázatokat teremt, csökkenti a pénzügyi beszámolás átláthatóságát és megnehezíti az erőforrások hatékony irányítását. Fejlesztési irányként javasolt a korszerű számviteli módszerek bevezetése, az adózási eljárások optimalizálása, a számviteli folyamatok digitalizálása, valamint az ESG (környezeti, társadalmi és irányítási) elvek integrálása az agrárvállalkozás gyakorlatába. Az elért eredmények felhasználhatók a családi farmok és agrárvállalkozások működésében, az adóigazgatási szervek munkájában, valamint módszertani ajánlások kidolgozásában. A javasolt intézkedések megvalósítása hozzájárul a menedzsment hatékonyságának növeléséhez, az adókockázatok minimalizálásához és a mezőgazdasági termelés fenntartható fejlődésének biztosításához.

Kulcsszavak: családi gazdaságok, jövedelemadóztatás, számvitel, egységes társadalombiztosítási járulék, adójogszabályozás, agrárszektor, ESG.

Abstract. The modern taxation and accounting system in Ukraine's agricultural sector necessitates a comprehensive examination of the specific features of farm operations as a distinct organisational and legal form of economic activity, combining elements of private enterprise with intra-family participation in management. The subject of this study is the taxation and accounting framework for farm activities in the context of contemporary economic transformations. The aim of this study is to identify deficiencies in the regulatory and legal framework, as well as in the accounting

and taxation of income received by members of farming enterprises, and to substantiate directions for their improvement. The methodological basis includes analysis and synthesis, comparative legal research, the generalisation of scientific findings and practical experience, and economic-legal modelling, which together enable an assessment of the effectiveness of accounting and taxation procedures. The findings indicate that the absence of a unified approach to classifying the income of farming enterprise members, the complexity of determining the base for calculating the unified social contribution for individuals without employee status, and shortcomings in the documentation of economic transactions and tax administration procedures generate risks of non-compliance, reduce the transparency of financial reporting, and impede effective resource management. A number of improvement measures are proposed, including the adoption of modern accounting methods, the optimisation of tax procedures, the digitalisation of accounting processes, and the integration of ESG (environmental, social, and governance) principles into agricultural business practices. The findings can be applied in the operations of farms and agricultural enterprises, by tax administration authorities, and in the preparation of methodological guidelines. Implementing the proposed measures will enhance management efficiency, minimise tax risks, and promote the sustainable development of agricultural production.

Keywords: farms, income taxation, accounting, unified social contribution, tax legislation, agricultural sector, ESG.

Постановка проблеми. Сучасна система оподаткування та бухгалтерського обліку в аграрному секторі України потребує поглибленого аналізу особливостей функціонування фермерських господарств як специфічної організаційно-правової форми господарювання. На відміну від інших суб'єктів підприємництва, вони поєднують риси приватної ініціативи з внутрішньосімейною участю в управлінні, що зумовлює специфіку правового статусу їхніх членів, порядок розподілу прибутку та його податково-облікову інтерпретацію. Незважаючи на вагому роль фермерських господарств у структурі національного сільськогосподарського виробництва, чинне податкове законодавство передбачає складні та неоднозначні механізми оподаткування доходів, отриманих у межах таких форм господарювання. Зокрема, дохід, що виплачується членам фермерського господарства у вигляді частки прибутку, може класифікуватися як дивіденди, інші доходи або трудова винагорода, кожен із яких має власний порядок визначення бази оподаткування та різні ставки податку на доходи фізичних осіб, військового збору й умови сплати єдиного соціального внеску (далі – ЄСВ). Відсутність уніфікованого підходу до класифікації таких доходів у практиці бухгалтерського обліку підвищує ризик порушення податкового законодавства та ускладнює забезпечення прозорості фінансової звітності. Додаткову складність становить визначення бази нарахування ЄСВ у випадках, коли члени фермерських господарств не є найманими працівниками, але отримують оподатковуваний дохід. Із огляду на динамічні зміни нормативного середовища, з-поміж яких: зростання ставок військового збору, оновлення форм податкової звітності (4ДФ) та запровадження нових вимог до обліку доходів, актуалізується потреба формування у фахівців комплексного розуміння податкових зобов'язань членів фермерських господарств і відповідних облікових процедур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика функціонування

фермерських господарств у сучасних умовах розвитку української економіки привертає значну увагу вітчизняних науковців, що зумовлено необхідністю розроблення та впровадження ефективних організаційно-економічних механізмів розвитку малого сільськогосподарського бізнесу та його інтеграції в національну економіку [1]. Особливості бухгалтерського обліку, аналізу та відображення у фінансовій звітності операцій агробізнесу, зокрема експортних, детально досліджено у працях М. Єрмолаєвої [2], тоді як роль податкової звітності як стратегічного інструменту прийняття управлінських рішень розкрито у роботах Н. Єршової [3]. У контексті євроінтеграційних процесів та цифрової трансформації аграрного сектору значний внесок зробили дослідження Н. Краусів та О. Манжури [4], які акцентують увагу на трансформаційних змінах у фермерстві та діяльності аграрних підприємств відповідно до стратегічних цілей розвитку України. Водночас питання технічного забезпечення фермерських господарств, аналіз їх сучасного стану та перспектив удосконалення розкрито в монографії В. Липчука, О. Прокопишин та Л. Гнатишин [5], а вплив пандемії COVID-19 на розвиток фермерського сектору проаналізовано у науковій праці В. Мамчура [6]. Податкові аспекти функціонування фермерських господарств висвітлено у дослідженнях А. Міньковської [7], яка підкреслює прикладний характер оподаткування, що доповнюється аналізом системи облікового забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств у науковій праці Н. Овчарової [8]. Вітчизняні науковці здійснили ґрунтовні дослідження у сфері обліку та оподаткування фермерських господарств, охоплюючи широкий спектр проблем і напрямів розвитку. Зокрема, у наукових працях розглянуто: питання організації бухгалтерського обліку та визначено шляхи його вдосконалення у фермерських господарствах [9]; обґрунтовано теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління розвитком фермерських господарств [12]; проаналізовано особливості організації обліку та оподаткування в контексті професійного бухгалтерського судження [13]; висвітлено підходи до формування обліково-аналітичної інформації для визначення об'єктів оподаткування [14]; визначено напрями розвитку стратегічного управлінського обліку у сфері агробізнесу, з акцентом на інтеграційних та інноваційних підходах [15]. Важливу нормативно-правову основу функціонування фермерських господарств становлять Закон України «Про фермерське господарство» від 19.06.2003 р. № 973-IV [11] та Податковий кодекс України (далі – ПКУ) [10], які регламентують податкові й облікові процедури. Сукупність цих наукових і нормативно-правових напрацювань формує цілісне підґрунтя для дослідження проблем бухгалтерського обліку та оподаткування фермерських господарств, підкреслюючи необхідність удосконалення нормативно-правового регулювання, модернізації облікових процедур та врахування сучасних викликів цифровізації й євроінтеграції.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний обсяг наукових і прикладних досліджень, присвячених

правовому статусу фермерських господарств, порядку розподілу прибутку та оподаткуванню доходів їхніх членів, у практиці функціонування фермерських господарств зберігається низка проблемних аспектів, що потребують подальшого опрацювання. Недостатньо дослідженими залишаються механізми документального оформлення трудової участі членів господарства у разі відсутності офіційно оформлених трудових відносин, що створює ризики податкової перекваліфікації відповідних виплат. Також не врегульованими належним чином є підходи до класифікації доходів членів фермерського господарства як об'єкта оподаткування, зокрема, віднесення їх до дивідендів чи інших видів доходів у випадках застосування змішаної моделі розподілу прибутку. Це ускладнює коректне заповнення податкової звітності, зокрема форми 4ДФ, та підвищує ймовірність помилок при визначенні податкових зобов'язань. Додаткові труднощі пов'язані з нарахуванням та сплатою ЄСВ: чинне законодавство не містить чіткого механізму його обліку та сплати членами фермерського господарства, які не є найманими працівниками, але отримують дохід у вигляді частки прибутку. Відсутність єдиної позиції щодо джерела, бази та періодичності нарахування ЄСВ, особливо в умовах зміненої ставки військового збору та коливання розміру мінімальної заробітної плати, створює правову невизначеність і знижує ефективність податкового планування. За таких умов постає нагальна потреба у комплексному дослідженні та методичному опрацюванні питань, пов'язаних із обліково-податковим регулюванням участі членів фермерських господарств у розподілі прибутку, з урахуванням останніх змін у законодавстві та практики правозастосування.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексне дослідження обліково-податкових аспектів участі членів фермерських господарств у розподілі чистого прибутку з урахуванням положень чинного законодавства України та останніх змін у податковій і соціальній сферах. У межах дослідження акцентовано увагу на класифікації видів доходів членів фермерських господарств, визначенні порядку їх оподаткування, нормативних вимогах до документального оформлення виплат, особливостях нарахування та сплати ЄСВ, а також на методології коректного відображення відповідних операцій у фінансовій та податковій звітності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті розвитку аграрного сектору економіки України фермерські господарства посідають важливе місце як самостійні суб'єкти підприємницької діяльності, що поєднують виробничі функції з особливостями сімейного управління. Їхня правова, організаційна та фінансово-облікова структура має специфічні риси, які відрізняють фермерські господарства від інших організаційно-правових форм господарювання. Одним із ключових аспектів їх функціонування є регулювання участі членів господарства в розподілі прибутку, порядок якого визначається як у правовій площині, так і в контексті податкового та бухгалтерського обліку. Актуальність вивчення цього питання зумовлена постійними змінами податкового та соціального законодавства, зокрема щодо оподаткування доходів

фізичних осіб (далі – ПДФО), нарахування військового збору, сплати ЄСВ, а також потребою у формуванні компетентностей у фахівців, необхідних для належного відображення відповідних операцій у фінансовій та податковій звітності. Знання про механізми розподілу прибутку у фермерських господарствах, порядок оподаткування дивідендів, трудових доходів та сплати ЄСВ сприяють формуванню у бухгалтерів-практиків здатності застосовувати норми чинного законодавства у сфері податкового планування, облікового забезпечення діяльності аграрних суб'єктів та організації внутрішньогосподарських фінансів.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про фермерське господарство» від 19.06.2003 р. № 973-IV [11], членами фермерського господарства можуть бути подружжя, їхні батьки, діти, які досягли 14-річного віку, а також інші члени сім'ї або родичі, що об'єдналися для спільного ведення господарства та визнають положення його установчих документів. Водночас до складу членів фермерського господарства не можуть входити особи, які перебувають із ним у трудових відносинах. Такий правовий статус передбачає, що участь членів фермерського господарства у його діяльності не розглядається як наймана праця, а кваліфікується як форма підприємницької діяльності, що надає їм право не на заробітну плату, а на частку у чистому прибутку господарства.

Розподіл прибутку між членами фермерського господарства може здійснюватися за одним із кількох підходів, закріплених у статуті або внутрішніх нормативних документах господарства: пропорційно до внеску в статутний капітал; залежно від трудової участі; або за змішаною системою, що поєднує обидва критерії. При цьому допускається як фіксоване визначення часток трудової участі, так і їх гнучке обчислення на підставі табелів обліку робочого часу чи інших підтвердних документів. Відповідно до пп. 14.1.49 ПКУ [10], дохід, отриманий членами фермерського господарства в результаті розподілу чистого прибутку, прирівнюється до дивідендів та підлягає оподаткуванню ПДФО, ставки яких визначаються з урахуванням податкового статусу господарства, рис. 1.

Відтак, якщо фермерське господарство є платником податку на прибуток, застосовується ставка ПДФО – 5 %; у разі перебування господарства на спрощеній системі оподаткування (третя або четверта група єдиного податку) дохід у вигляді дивідендів оподатковується за ставкою 9 % ПДФО. Виплати, здійснені на основі трудової участі, класифікуються як інші доходи та оподатковуються за ставкою 18 % ПДФО. Усі зазначені доходи додатково обкладаються військовим збором, який починаючи з 01.12.2024 року встановлено у розмірі 5 % згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» від 19.11.2024 р. № 4059-IX.

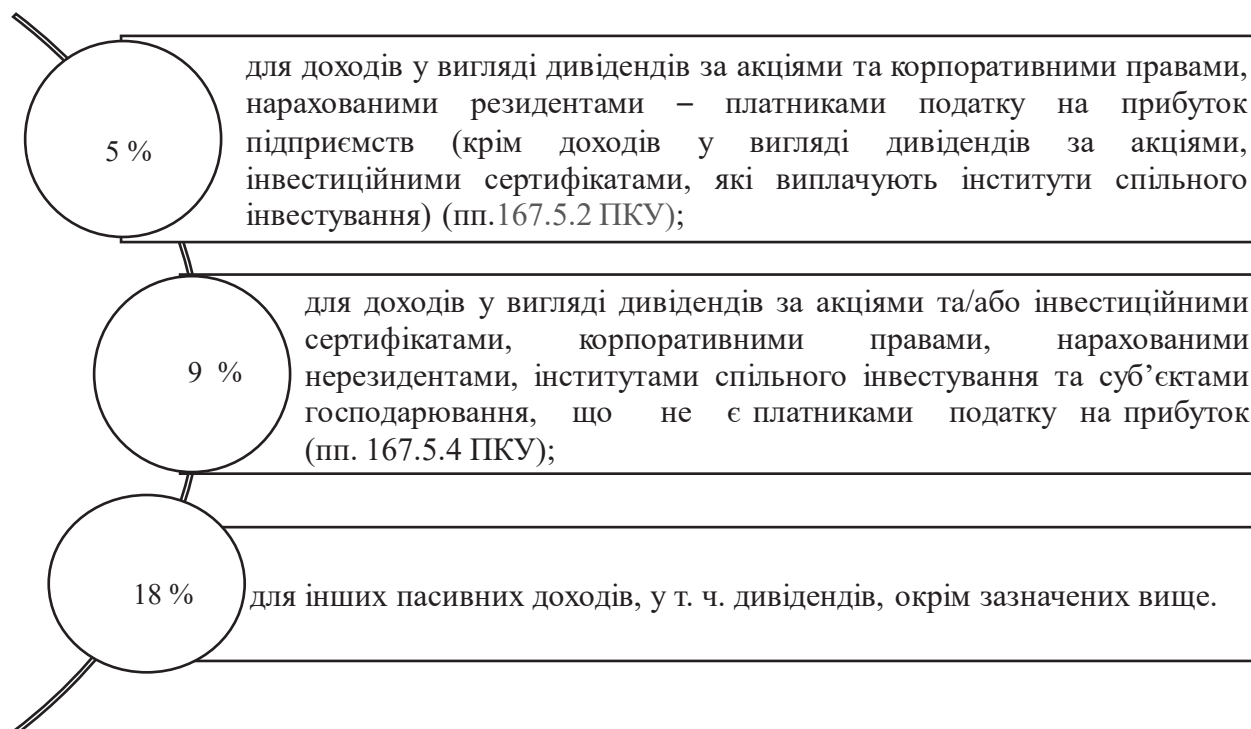

Рис. 1. Ставки ПДФО для дивідендів

**Джерело: узагальнено авторами на основі [10]*

Порядок обліку та нарахування дивідендів у фермерському господарстві визначається самостійно на підставі положень його статутних документів. Рішення зборів членів фермерського господарства щодо розподілу прибутку оформлюється протоколом, на підставі якого голова фермерського господарства видає розпорядчий документ про нарахування дивідендів, утримання ПДФО та військового збору, а також про здійснення їх виплати – у готівковій формі або шляхом безготівкового переказу на особові рахунки членів господарства. Строки нарахування та виплати дивідендів можуть визначатися за результатами річної або проміжної фінансової звітності за умови, що виплата відбудеться не пізніше, ніж через шість місяців із моменту ухвалення відповідного рішення. Джерелом інформації для розрахунку чистого прибутку є показник Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), ф. № 2 рядок 2350 або його спрощених форм (№ 2-м, № 2-мс). Відтак, за умови отримання чистого прибутку у розмірі 80000 грн за I квартал 2025 року, задекларованого у фінансовій звітності, можливий його розподіл між двома членами господарства пропорційно до їх часток у статутному капіталі, до прикладу, 72000 грн одному та 8000 грн іншому. Облікове відображення порядку нарахування та виплати дивідендів наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Облікове відображення операцій щодо нарахування та сплати
дивідендів членам фермерського господарства**

Зміст операції	Відсоткова ставка	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
Розподіл чистого прибутку для виплати дивідендів, пропорційно внесків до статутного капіталу		441	443	80000
Нараховано дивіденди членам фермерського господарства				
- Кравець О.М.		443	671	72000
- Гаркавенко М.Ю.		443	671	8000
Утримано ПДФО, 9% (ФГ є платником Єдиного податку)				
- Кравець О.М.		671	641	6480
- Гаркавенко М.Ю.		671	641	720
Утримано військовий збір, 5 %				
- Кравець О.М.		671	642	3600
- Гаркавенко М.Ю.		671	642	400
Виплачено дивіденди членам фермерського господарства з поточного рахунку				
- Кравець О.М.		671	311	61920
- Гаркавенко М.Ю.		671	311	6880
Сплачено до бюджету ПДФО		641	311	7200
Сплачено до бюджету військовий збір		642	311	4000

У податковій звітності за формою 4ДФ такі виплати відображаються за ознаками доходу «109» – дивіденди за часткою у статутному капіталі та «127» – інші доходи, зокрема, за трудову участь. Дивіденди вважаються остаточно оподаткованими на момент їх нарахування, включно з військовим збором, ставка якого визначається виходячи з норм, чинних на дату складання протоколу зборів фермерського господарства.

Згідно з п. 3.35 Інструкції зі статистики заробітної плати від 13.01.2024 р. № 5, дивіденди не належать до фонду оплати праці, а відповідно до Переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 22.12.2010 р. № 1170 – і не є об'єктом нарахування ЄСВ. Водночас члени фермерського господарства, як фізичні особи, зобов'язані самостійно сплачувати ЄСВ, якщо не мають пільг (інвалідність, пенсія, соціальні виплати тощо). Якщо член фермерського господарства одночасно є фізичною особою-підприємцем або перебуває на іншому виді соціального страхування, сплата ЄСВ здійснюється відповідно до цього статусу. У разі сімейних фермерських господарств – внески можуть сплачуватись головою господарства за інших членів. Базою для нарахування ЄСВ у цьому випадку є оподатковуваний ПДФО дохід, зокрема дивіденди. Ставка ЄСВ становить 22 %, а сума внеску не може бути меншою за мінімальний страховий внесок. У 2025 році, при мінімальній заробітній платі 8000 грн, мінімальний внесок становить

1760 грн на місяць, а максимальний розмір обмежується п'ятнадцятикратною мінімальною зарплатою – 26400 грн на місяць. У разі відсутності доходу член фермерського господарства має право самостійно визначити базу для нарахування ЄСВ у межах установлених норм, проте не більше максимальної величини бази нарахування ЄСВ. Право на пільгу військового часу на 2025 рік призупинено згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» від 19.11.2024 р. № 4059-IX. Разом із тим, щоквартально, до 20 числа місяця, наступного за звітним кварталом, члени фермерського господарства мають сплачувати ЄСВ, а до 01 травня наступного року подавати Декларацію про майновий стан і доходи з додатком ЄСВ-1, де зазначаються суми доходів і нарахованих внесків. Схематичне зображення розподілу чистого прибутку наведено на рис. 2.

Рис. 2. Розподіл чистого прибутку Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), ф. № 2, ф. № 2м, ф. № 2мс,

**Джерело: узагальнено авторами на основі [10], [11]*

Відтак податково-фінансове забезпечення участі членів фермерських господарств у розподілі прибутку потребує дотримання вимог чинного законодавства, правильного відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку та податковій звітності. Урахування податкового статусу фермерського господарства, характеру отриманого доходу, актуальних

ставок оподаткування та вимог соціального страхування є необхідною умовою прозорого й ефективного функціонування фермерських господарств як суб'єкта підприємницької діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результати дослідження засвідчили, що обліково-податкове регулювання участі членів фермерських господарств у розподілі прибутку залишається складним і багатоаспектним елементом фінансово-господарської діяльності аграрних суб'єктів, що зумовлено як наявністю правових колізій, так і відсутністю уніфікованого методичного підходу до класифікації відповідних доходів. Наукова значущість отриманих результатів полягає в обґрунтуванні концепції інтегрованого підходу до облікового відображення та податкової кваліфікації виплат членам фермерських господарств, який синтезує правові, податкові та соціальні аспекти, забезпечуючи системну узгодженість фінансової та податкової звітності. Встановлено, що чинна система оподаткування дивідендів, доходів від трудової участі та змішаних форм розподілу прибутку у фермерських господарствах не враховує специфіки внутрішньосімейної участі в управлінні, що зумовлює підвищення ризиків податкових помилок і формування правової невизначеності. Обґрунтовано доцільність запровадження уніфікованих класифікаційних критеріїв для всіх видів доходів членів фермерських господарств, зокрема на рівні ПКУ, що забезпечить зниження адміністративного навантаження, підвищення прозорості фінансових розрахунків та мінімізацію конфліктних ситуацій під час здійснення податкового контролю. Визначено необхідність удосконалення порядку нарахування та сплати ЄСВ членами фермерських господарств, які не перебувають у статусі найманих працівників, шляхом закріплення на законодавчому рівні чітких правил визначення бази нарахування та періодичності сплати. Запропоновано розглядати ЄСВ не лише як інструмент соціального страхування, а й як дієвий засіб стимулювання офіційного декларування доходів у фермерському секторі. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання для розроблення внутрішніх облікових політик фермерських господарств, підготовки методичних рекомендацій для бухгалтерських служб та оптимізації податкового планування з урахуванням актуальних змін законодавства. У стратегічній перспективі впровадження узгоджених обліково-податкових процедур сприятиме зниженню рівня тінізації доходів, зміцненню фінансової стабільності та підвищенню конкурентоспроможності фермерських господарств в умовах цифровізації економіки та реалізації євроінтеграційного курсу України. Перспективні напрями подальших наукових досліджень охоплюють розроблення концептуальної моделі обліково-податкової інтеграції фермерських господарств у контексті цифрової трансформації та з урахуванням ESG-орієнтирів сталого розвитку, вивчення міжнародного досвіду оподаткування аграрних суб'єктів малого підприємництва, а також пошук оптимальних механізмів обліково-аналітичної підтримки процесу ухвалення управлінських рішень у сільськогосподарському виробництві.

Список використаних джерел

1. Вдовенко Н.М., Гераймович В.Л., Богач Л.В. та ін. Розвиток особистих селянських господарств в системі національної економіки: монографія / за ред. І. Л. Гуменюк. Київ: НУБіП України, 2018. 230 с.
2. Єрмолаєва М.В., Тютюнник С.В., Зоря О.П., Гринь В.І., Яловега Л.В. Організація обліку, аналіз та відображення у звітності експортних операцій в агробізнесі. *Ефективна економіка*. 2024. № 10. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4832> (дата звернення: 01.08.2025)
3. Єршова Н.Ю., Лега О.В., Прокопишин О.С., Прийдак Т.Б., Яловега Л.В. Податкова звітність як стратегічний інструмент ділових комунікацій і прийняття управлінських рішень. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14986292>.
4. Краус Н.М., Краус К.М., Манжура О.В. Фермерство і аграрні підприємства в контексті реалізації стратегічних цілей євроінтеграції та цифровізації економіки України. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2023. 2(12). С. 46-64. DOI: <http://doi.org/10.32750/2023-0204>.
5. Липчук В.В., Прокопишин О.С., Гнатишин Л.Б. Стан, проблеми та шляхи покращення технічної забезпеченості фермерських господарств: монографія. Львів: Сполом, 2012. 224 с.
6. Мамчур В.А. Економічні оцінки впливу Covid-19 на розвиток фермерських господарств. *Економіка АПК*. 2020. № 6. С. 68-80. URL: https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/Ekonomika%20APK_Iss.6_2020_68-80.pdf (дата звернення: 01.08.2025)
7. Міньковська А.В., Мирончук М.В., Щеглова Т.С. Особливості оподаткування фермерських господарств: прикладний аспект. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 16. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-09-01>.
8. Овчарова Н. Система облікового забезпечення як детермінанта сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-70>.
9. Підопригора І.В., Харіна І.В., Кірюшкіна Ю.М. Особливості обліку та шляхи його вдосконалення у фермерських господарствах. *Причорноморські економічні студії. Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Вип. 34. URL: bses.in.ua/journals/2018/34_2018/43.pdf (дата звернення: 01.08.2025)
10. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n8035> (дата звернення: 01.08.2025).
11. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15> (дата звернення: 01.08.2025).
12. Прокопишин О., Приймак Н., Трушкіна Н., Коновал М. Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком фермерського господарства: теоретичні аспекти. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія Економіка АПК*. 2024. № 31. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2024.31.016>.
13. Садовська І.Б., Бабіч І.І., Нагірська К.Є. Організація обліку і оподаткування у фермерських господарствах в контексті професійного бухгалтерського судження. *Облік і фінанси*. 2019. № 4(86). С. 45-53.
14. Фоміна Т., Пугаченко О., Фомін В. Формування обліково-аналітичної інформації для визначення об'єктів оподаткування в фермерських господарствах. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-74>
15. Яловега Л.В., Вєрезуб О.В. Стратегічний управлінський облік у системі управління витратами агробізнесу: напрями інтеграції та розвитку. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15791156>

References

1. Vdovenko, N. M., Heraimovych, V. L., Bohach, L. V. et al. (2018). Rozvytok osobystykh selianskykh hospodarstv v systemi natsionalnoi ekonomiky [The development of private farms in the national economy]. Kyiv: NUBiP [in Ukrainian].
2. Yermolaieva, M.V., Tiutiunyk, S.V., Zoria, O.P., Hryn, V.I., Yaloveha, L.V. (2024). Orhanizatsiia obliku, analiz ta vidobrazhennia u zvitnosti eksportnykh operatsii v ahrobiznesi [Organization of accounting, analysis, and reporting of export operations in agribusiness]. *Efektivna ekonomika*, 10. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4832> [in Ukrainian].
3. Yershova, N.Yu., Leha, O.V., Prokopyshyn, O.S., Pryidak, T.B., Yaloveha, L.V. (2025). Podatkova zvitnist yak stratehichniy instrument dilovykh komunikatsii i pryiniattia upravlynskykh rishen [Tax reporting as a strategic tool for business communication and management decision-making]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14986292> [in Ukrainian].
4. Kraus, N.M., Kraus, K.M., Manzhuha, O.V. (2023). Farmerstvo i ahrarni pidpryiemstva v konteksti realizatsii stratehichnykh tsilei yevrointehratsii ta tsyfrovizatsii ekonomiky Ukrainy [Farming and agribusiness in the context of achieving the strategic goals of European integration and digitalization of Ukraine's economy]. *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal Ekonomichnykh ta Finansovykh innovatsii*, 2(12), 46-64. DOI: <http://doi.org/10.32750/2023-0204> [in Ukrainian].
5. Lypchuk, V.V., Prokopyshyn, O.S., Hnatyshyn, L.B. (2012). Stan, problemy ta shliakhy pokrashchennia tekhnichnoi zabezpechenosti fermerskykh hospodarstv [The state, problems, and ways to improve the technical support of farms]. Lviv: Spolom [in Ukrainian].
6. Mamchur, V.A. (2020). Ekonomichni otsinky vplyvu Covid-19 na rozvytok fermerskykh hospodarstv [Economic assessments of the impact of Covid-19 on the development of farms]. *Ekonomika APK*, 6, 68-80. URL: https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/Ekonomika%20APK_Iss.6_2020_68-80.pdf [in Ukrainian].
7. Minkovska, A.V., Myronchuk, M.V., Shchekhlova, T.S. (2024). Osoblyvosti opodatkovannia fermerskykh hospodarstv: prykladnyi aspekt [Features of taxation of farms: practical aspects]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*, 16. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-09-01> [in Ukrainian].
8. Ovcharova, N. (2024). Systema oblikovoho zabezpechennia yak determinanta staloho rozvytku silskohospodarskykh pidpryiemstv [The accounting system as a determinant of sustainable development of agricultural enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-70> [in Ukrainian].
9. Pidopryhora, I.V., Kharina, I.V., Kiriushkina, Yu.M. (2018). Osoblyvosti obliku ta shliakhy yoho vdoskonalennia u fermerskykh hospodarstvakh [Features of accounting and ways to improve it in farms]. *Prychornomorski ekonomichni studii. Hroshi, finansy i kredyt*, 34. URL: bses.in.ua/journals/2018/34_2018/43.pdf [in Ukrainian].
10. Tax Code of Ukraine. Law of Ukraine № 2755-VI (2010). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n8035> (accessed 01 August 2025) [in Ukrainian].
11. On farming. Law of Ukraine № 973-IV (2003). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15 (accessed 01 August 2025) [in Ukrainian].
12. Prokopyshyn, O., Pryimak, N., Trushkina, N., Konoval, M. (2024). Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia rozvytkom fermerskoho hospodarstva: teoretychni aspekty [Accounting and analytical support for farm development management: theoretical aspects]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu pryrodokorystuvannia. Seriya Ekonomika APK*, 31. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2024.31.016> [in Ukrainian].
13. Sadovska, I.B., Babich, I.I., Nahirska, K.Ye. (2019). Orhanizatsiia obliku i opodatkovannia u fermerskykh hospodarstvakh v konteksti profesiinoho bukhhalterskoho sudzhennia [Organization of accounting and taxation in farms in the context of professional accounting judgment]. *Oblik i finansy*, 4(86), 45-53 [in Ukrainian].

14. Fomina, T., Puhachenko, O., Fomin, V. (2024). Formuvannia oblikovo-analitychnoi informatsii dlia vyznachennia obektiv opodatkuvannia v fermerskykh gospodarstvakh [Formation of accounting and analytical information for determining taxable objects in farming enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-74> [in Ukrainian].
15. Yaloveha, L.V., Verezub, O.V. (2025). Stratehichniy upravlinskyi oblik u systemi upravlinnia vytratamy ahrobiznesu: napriamy intehratsii ta rozvytku [Strategic management accounting in the agribusiness cost management system: directions for integration and development]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, 12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15791156> [in Ukrainian].

<i>Отримано:</i>	13.08.2025	<i>Beérkezett:</i>	2025.08.13	<i>Received:</i>	13.08.2025
<i>Прийнято до друку:</i>	30.08.2025	<i>Elfogadva:</i>	2025.08.30	<i>Accepted:</i>	30.08.2025
<i>Опубліковано:</i>	30.09.2025	<i>Megjelent:</i>	2025.09.30	<i>Published:</i>	30.09.2025